

Документ за разглеждане в заседание

A9-0218/2022

25.7.2022

ДОКЛАД

с препоръки към Комисията относно отговорното частно финансиране на
съдебни спорове
(2020/2130(INL))

Комисия по правни въпроси

Докладчик: Аксел Фос

(Право на инициатива – член 47 от Правилника за дейността)

СЪДЪРЖАНИЕ

Страница

ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА РЕЗОЛЮЦИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ.....	3
ПРИЛОЖЕНИЕ КЪМ ПРЕДЛОЖЕНИЕТО ЗА РЕЗОЛЮЦИЯ: ПРЕПОРЪКИ ОТНОСНО СЪДЪРЖАНИЕТО НА ИСКАНОТО ПРЕДЛОЖЕНИЕ.....	10
ИЗЛОЖЕНИЕ НА МОТИВИТЕ.....	35
ИНФОРМАЦИЯ ОТНОСНО ПРИЕМАНЕТО ВЪВ ВОДЕЩАТА КОМИСИЯ	40
ПОИМЕННО ОКОНЧАТЕЛНО ГЛАСУВАНЕ ВЪВ ВОДЕЩАТА КОМИСИЯ	41

ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА РЕЗОЛЮЦИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ

с препоръки към Комисията относно отговорното частно финансиране на съдебни спорове
(2020/2130(INL))

Европейският парламент,

- като взе предвид член 225 от Договора за функционирането на Европейския съюз,
 - като взе предвид член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз,
 - като взе предвид член 5 от решението на Европейския парламент от 28 септември 2005 г. за приемане на Устав на членовете на Европейския парламент¹,
 - като взе предвид Директива (ЕС) 2020/1828 на Европейския парламент и на Съвета от 25 ноември 2020 г. относно представителни иски за защита на колективните интереси на потребителите и за отмяна на Директива 2009/22/ЕО²,
 - като взе предвид препоръката на Комисията от 11 юни 2013 г. за общи принципи на механизмите за колективни иски за преустановяване на нарушения и колективни иски за обезщетение в държавите членки, свързани с нарушения на правата, предоставени съгласно правото на Съюза,
 - като взе предвид проучването, проведено от Службата на ЕП за парламентарни изследвания „Отговорно частно финансиране на съдебни спорове“ от март 2021 г.,
 - като взе предвид членове 47 и 54 от своя Правилник за дейността,
 - като взе предвид доклада на комисията по правни въпроси (A9-0218/2022),
- А. като има предвид, че държавите членки имат първостепенна отговорност да осигурят подходяща правна помощ на онези, които не разполагат с ресурси, с цел гарантиране на достъп до правосъдие за всички в съответствие с член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз; като има предвид, че обществената правна помощ и държавната прокуратура са и трябва да останат централни механизми за гарантиране на основното право на ефективни правни средства за защита и на справедлив съдебен процес;
- Б. като има предвид, че финансирането на съдебни спорове от трети страни (ФССТС) е разрастваща се практика, при която частни инвеститори („спонсори на съдебни спорове“), които не са страна по спор, инвестират с цел печалба в съдебни производства и заплащат съдебни и други разноски срещу дял от евентуално присъдените обезщетения; като има предвид, че делата по колективни иски са само един от видовете съдебни спорове, при които понастоящем се

¹ ОВ L 262, 7.10.2005 г., стр. 1.

² ОВ L 409, 4.12.2020 г., стр. 1.

използва ФССТС, като други примери са арбитражните дела, производствата по несъстоятелност, възстановяването на инвестиции, антитръстовите иски и други;

- В. като има предвид, че ФССТС би могло, ако е правилно регулирано, да се използва по-често като инструмент за подпомагане на достъпа до правосъдие, особено в държави, в които разходите по делата са много високи, или за жени и маргинализирани групи с допълнителни пречки пред финансирането; като има предвид, че ФССТС би могло също така все повече да спомага да се гарантира, че делата от обществен интерес се завеждат в съда и да се намалят значителните икономически дисбаланси, които съществуват между корпорациите и гражданите, които търсят правна защита, и по този начин да се гарантира подходяща корпоративна отчетност;
- Г. като има предвид, че в доклада на Британския институт по международно и сравнително право, озаглавен „State of Collective Redress in the EU in the context of the Commission Recommendation“ (Състояние на колективните иски в ЕС в контекста на препоръките на Комисията), се подчертава, че в някои държави членки финансирането от трети страни се е превърнало в основен фактор при предявяването на колективни иски³; като има предвид, че в доклада на Комисията COM(2018)0040 относно изпълнението на незадължителните препоръки от 2013 г. относно колективните иски се подчертава, че ФССТС е ключов аспект на колективната защита с важно трансгранично измерение⁴;
- Д. като има предвид, че спонсори на съдебни спорове, ангажирали се във връзка със съдебни производства, е възможно да действат в свой икономически интерес, а не в интерес на ищите; като има предвид, че те може да се стремят да контролират съдебните спорове и да изискват резултат, който им носи най-голяма възвръщаемост в най-кратки срокове⁵; като има предвид, че е от ключово значение да се гарантира подходящо обезщетение за жертвите;
- Е. като има предвид, че макар ФССТС буквално не съществува в Европа, то представлява бързо развиващо се явление в арбитража по инвестиционни спорове, което увеличава многократно броя и обема на исовете на частни инвеститори срещу държавите;
- Ж. като има предвид, че според наличните данни спонсорите на съдебни спорове в някои държави членки може да изискват непропорционален дял от приходите, който надвишава обичайната възвръщаемост от други видове инвестиции; като има предвид, че сумите, претендирани от спонсорите на съдебни спорове,

³ https://www.biicl.org/documents/1881_StudyontheStateofCollectiveRedress.pdf, page 19.

⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0040&from=BG>, стр. 10.

⁵ Австралийският парламент стигна до заключението, че „нивото на власт и влияние, което спонсорите на съдебни спорове имат в областта на колективните иски, поражда ситуации, при които техните финансови интереси надделяват над тези на представителя на ищите и участниците в колективния иск“, вж. Австралийска комисия за законодателна реформа (2019 г.): An Inquiry into Class Action Proceedings and Third-Party Litigation funders (Разследване на производства по колективни иски и спонсори трети страни на съдебни спорове), стр. 19.

обикновено варират в целия Съюз от 20% до 50% от присъденото обезщетение⁶, но извън Съюза тези искове в някои случаи могат да доведат до възвръщаемост на инвестициите в размер до 300%; като има предвид, че следва да бъдат въведени правила, за да се гарантира, че възнаграждението на спонсорите на съдебни спорове е с пропорционален размер и присъденото обезщетение първо се изплаща на ищците, преди възнаграждението да бъде платено на спонсора на съдебния спор;

3. като има предвид, че ФССТС не е единственият начин за улесняване на достъпа до правосъдие и че съществуват други инструменти за улесняване на този достъп, като например правната помощ или застраховката за разноси по дела, и че съществуват и извънсъдебни средства за защита на права, като например медиация, алтернативно/онлайн решаване на спорове, сезиране на омбудсмана или чрез системи за подаване на жалби, управлявани от дружества; като има предвид, че тези решения могат да доведат до по-бързо и по-адекватно обезщетение за ищците, но всички те невинаги са достатъчно ефективни за предоставянето на подходящо обезщетение; като има предвид, че на ищците винаги следва да се предоставя възможността директно да търсят средства за съдебна защита на права;

- И. като има предвид, че ФССТС е широко разпространено в Австралия, САЩ, Канада, Обединеното кралство и Нидерландия и че според някои то е ключов фактор за осигуряване на достъп до правосъдие⁷, но въпреки това съществуват и опасения относно практики, представляващи злоупотреби, в някои юрисдикции; като има предвид, че според емпиричните данни⁸ спонсорите на съдебни спорове обикновено избират делата, от които ще получат най-добра възвръщаемост, и не биха инвестирали в дела, които считат за твърде рискови или недостатъчно доходни;

- Й. като има предвид, че е трудно да се определи броят на спонсорите на съдебни спорове, като е известно, че в ЕС действат най-малко 45 такива спонсори; като има предвид, че макар в повечето държави членки практиката на ФССТС да е разпространена засега в ограничена степен, се очаква да играе нарастваща роля в идните години, като същевременно остава до голяма степен нерегламентирана в Съюза, въпреки факта, че би могла да включва не само ползи, но и съществени

⁶ Проучване на Службата на ЕП за парламентарни изследвания (2021 г.): Отговорно частно финансиране на съдебни спорове. Приложение: актуално състояние на частното финансиране на съдебни спорове в ЕС и на настоящите правила на ЕС, приложими за частното финансиране на съдебни спорове.

⁷ Вж. https://www.biicl.org/documents/1881_StudyontheStateofCollectiveRedress.pdf, стр. 269: „Общото мнение за подхода на Обединеното кралство към финансирането от трети страни е благоприятно, като респондентите оценяват наличието на такова финансиране като ключов фактор за решението им да участват в колективни производства. Опитът от финансирането на колективни искове от трети страни на практика е като цяло положителен. Нито един от респондентите не е имал случай с организация, която се опитва да финансира иск срещу конкурент. Никой от респондентите не е имал случай със спонсор, който открито да се е опитвал да контролира съдебния процес, въпреки че един адвокат описва ситуация, в която спонсор е оттеглил финансирането след започване на производството по иска, което е довело до преждевременно уреждане на спора“.

⁸ Австралийска комисия за законодателна реформа (2019 г.): An Inquiry into Class Action Proceedings and Third-Party Litigation funders (Разследване на производства по колективни искове и спонсори трети страни на съдебни спорове), стр. 34.

рискове за правораздаването, които трябва да бъдат разгледани;

- К. като има предвид, че в условията на настоящия регулаторен вакуум съществува риск спонсорите на съдебни спорове да работят по непрозрачен начин, в резултат на което би могло в някои случаи съдилищата да присъждат обезщетения на ищците, без да знаят, че впоследствие част от обезщетението, която понякога би могла да бъде несъразмерно голяма, ще бъде пренасочена към спонсорите на съдебните спорове за сметка на ищците; като има предвид, че липсата на прозрачност би могла също да означава, че дори потенциалните бенефициери са слабо запознати или не са запознати с разпределението на обезщетенията или със споразуменията за финансиране, по-специално когато се прилага механизъм за неучастие в рамките на системата за колективни иски; като има предвид, че при липсата на общи минимални стандарти на равнището на Съюза съществува риск от разпокъсаност и регулаторни дисбаланси в областта на финансирането на съдебни спорове;
- Л. като има предвид, че в Директива (ЕС) 2020/1828 се установяват възможности и се определят предпазни мерки, свързани с финансирането на съдебни спорове, които обаче са ограничени до представителните иски от името на потребители в обхвата на тази директива, и поради това не регламентира други видове иски, като например свързаните със стопанската дейност и правата на човека, или категории ищци, като например организациите за правата на човека или работниците; като има предвид, че ефективни и предпазни мерки следва да се прилагат за всички видове иски;

Увод

1. отбелязва, че макар прибягването до финансиране на съдебни спорове от трети страни все още да е разпространено в ограничена степен, то е бързо разрастваща се практика в Съюза, която играе все по-голяма роля върху правосъдните системи на някои държави членки, както и върху начина, по който европейските граждани могат да получат достъп до правосъдие, особено по трансграничните случаи. Отбелязва, че към момента финансирането на съдебни спорове до голяма степен не е регламентирано на равнището на Съюза;
2. отбелязва, че регулирането на ФССТС следва да върви ръка за ръка с политики, които укрепват достъпа на ищците до правосъдие, като например чрез намаляване на съдебните разноски, предоставяне на подходящо публично финансиране на организациите на гражданското общество, включително потребителските организации или чрез насърчаване на други практики като правната помощ или колективното финансиране; призовава държавите членки да обменят най-добри практики по този въпрос и да използват мерките, посочени в член 20 от Директива (ЕС) 2020/1828, когато става въпрос за гарантиране на ефективен достъп до правосъдие;
3. изразява убеденост, че за да се гарантира достъп до правосъдие за всички и правосъдните системи да дават приоритет на обезщетението за увредените страни, а не на интересите на частни инвеститори, които биха могли да търсят само търговска изгода от съдебните спорове, е необходимо да се създадат общи

минимални стандарти на равнището на Съюза, с които да се регламентират ключови аспекти, свързани с ФССТС, включително прозрачността, справедливостта и пропорционалността;

4. подчертава, че целта на такъв регулаторен режим би била да се регулират дейностите за финансиране на съдебни спорове от спонсорите на съдебни спорове. Посочва, че подобен режим следва да регулира дейностите за финансиране във връзка с всички видове иски, независимо от естеството на вземанията, и че той не следва да засяга съществуващото международно право, правото на Съюза и националното право, които позволяват предявяването на иски, по-специално правото в областта на защитата на колективните интереси на потребителите, опазването на околната среда и правото, уреждащо производствата по несъстоятелност или отговорността;
5. счита, че създаването на общи минимални стандарти на Съюза за ФССТС ще даде възможност на законодателите да упражняват ефективен надзор и да гарантират по подходящ начин, че интересите на ищите са защитени. Посочва, че доброволните регулаторни механизми и кодекси за поведение могат да играят положителна роля, но досега не са възприети от повечето спонсори, което излага ищите на значителни рискове;

Регулиране и надзор на спонсорите на съдебни спорове

6. препоръчва да бъде създадена система за издаване на разрешения за спонсорите на съдебни спорове, чрез която да се гарантира предоставянето на ефективни възможности за ищите да използват ФССТС и да се въведат подходящи предпазни мерки, включително чрез въвеждането на изисквания за корпоративно управление и надзорни правомощия за защита на ищите, и да се гарантира, че финансирането се предоставя само от субекти, които са поели ангажимент да спазват минималните стандарти по отношение на прозрачността, независимостта, управлението и капиталовата адекватност, както и да поддържат доверителни отношения спрямо ищите и очакваните бенефициери; подчертава необходимостта да се гарантира, че тази система не създава прекомерни административни тежести за държавите членки или за спонсорите на съдебни спорове;

Етични въпроси

7. препоръчва спонсорите на съдебни спорове да бъдат задължени да спазват доверително задължение за грижа, което изисква от тях да действат по най-добрия начин в интерес на ищеца. Счита, че спонсорите на съдебни спорове не може да упражняват неправомерен контрол върху съдебните производства, чието провеждане те финансират; такъв контрол върху съдебното производство трябва да бъде отговорност на ищеца и неговите представители; този контрол върху съдебните производства, които те финансират, може да се състои както във формален контрол, например чрез договорни споразумения, така и в неформален контрол, например заплахата за оттегляне на финансирането;
8. подчертава, че конфликт на интереси може да възникне, когато има неподходящи взаимоотношения между спонсорите на съдебни спорове, представителни

организации, адвокатски кантори, доставчици на агрегирани услуги във връзка с вземания, включително платформи за събиране на вземания и за разпределение на присъдени обезщетения, както и други субекти, които е възможно да участват във връзка с исковете и да са заинтересовани от определен изход от съдебния процес; отбелязва, че има нарастваща тенденция спонсорите на съдебни спорове да се съгласяват да финансират адвокатски кантори във връзка с поредици бъдещи дела (портфейлно финансиране)⁹; препоръчва да бъдат приети предпазни мерки за предотвратяване на потенциални конфликти на интереси, определяне на правата на ищците и изискване да бъде разкривана информация за взаимоотношенията между спонсорите на съдебни спорове и другите участващи страни;

9. счита, че освен при изключителни и строго регламентирани обстоятелства, на спонсорите на съдебни спорове не следва да се разрешава да изоставят финансираните страни в съдебните спорове на никоя фаза от производството, което би оставило ищците сами да носят отговорността за всички разноски по делото, което е могло да бъде водено единствено благодарение на участието на спонсора; поради това подчертава, че договорните споразумения за финансиране само при определени условия следва да се считат за невалидни;
10. счита, че точно както ищците, спонсорите на съдебни спорове следва да носят отговорност за разноските на ответниците, произтичащи от изгубване на заведеното дело, като например присъждане на разноските на противната страна. Подчертава, че такова регулиране следва да попречи на спонсорите на съдебни спорове да ограничават отговорността си за разноските в случай на изгубване на делото;

Стимули и ограничения за възстановяването

11. счита, че в законодателството следва да бъдат наложени ограничения върху дела на присъденото обезщетение, който спонсорите на съдебни спорове имат право да получат в случай на спечелен съдебен спор или въз основа на договорно споразумение. Счита, че само при изключителни обстоятелства договореностите между спонсорите на съдебни спорове и ищците следва да се отклоняват от правилото, че на ищците се изплащат минимум 60% от брутното договорено обезщетение при споразумение за доброволно уреждане на спора или от брутното присъдено обезщетение;

Разкриване и прозрачност

12. Счита, че следва да има прозрачност по отношение на финансирането на съдебни спорове в съдебни производства, включително задължения за ищците и техните адвокати да разкриват споразуменията за финансиране пред съдилищата по инициатива на съда или по искане, отправено от ответника до съда, и да информират съда за съществуването на търговско финансиране и за самоличността на спонсора по въпросното дело. Счита, че съдът следва да

⁹ Проучване на Службата на ЕП за парламентарни изследвания (2021 г.): Отговорно финансиране на съдебни спорове. Актуално състояние на частното финансиране на съдебни спорове в ЕС и на настоящите правила на ЕС, приложими за частното финансиране на съдебни спорове, стр. 28—29.

уведоми ответника за съществуването на ФССТС и за самоличността на спонсора. Отбелязва, че понастоящем съдилищата или административните органи и ответниците често не са наясно, че искът се финансира от търговски субект.

Правомощия на надзорните органи и преглед от страна на съдилищата и административните органи

13. Счита, че когато е целесъобразно, надзорните органи, съдилищата и административните органи следва да имат правомощия в съответствие с националното процесуално право да улесняват прилагането на законодателството, прието за постигане на посочените по-горе цели; препоръчва създаването на система за разглеждане на жалби, която не поражда значителни разходи и административни тежести за държавите членки. Счита, че когато е целесъобразно, надзорните органи, съдилищата и административните органи следва да имат правомощия в съответствие с националното процесуално право да предприемат мерки срещу злоупотреби от страна на спонсори на съдебни спорове, които са получили разрешение, без да се възпрепятства достъпът до правосъдие за ищите и очакваните бенефициери;

Заклучителни аспекти

14. Изисква от Комисията да следи отблизо и да анализира развитието на финансирането на съдебни спорове от трети страни в държавите членки, както по отношение на законодателната рамка, така и на практиката, като се обърне специално внимание на прилагането на Директива (ЕС) 2020/1828; освен това изисква от Комисията, след изтичането на крайния срок за прилагане на Директива (ЕС) 2020/1828, а именно 25 юни 2023 г., и като вземе предвид последиците от тази директива, да представи въз основа на член 114 от Договора за функционирането на Европейския съюз предложение за директива за установяване на общи минимални стандарти на равнището на Съюза относно финансирането на съдебни спорове от търговски трети страни, следвайки препоръките, изложени в приложението към настоящата резолюция;
15. счита, че исканото предложение няма да породи финансови последици;
16. възлага на своя председател да предаде настоящата резолюция и приложените към нея препоръки на Комисията и на Съвета.

ПРИЛОЖЕНИЕ КЪМ ПРЕДЛОЖЕНИЕТО ЗА РЕЗОЛЮЦИЯ: ПРЕПОРЪКИ ОТНОСНО СЪДЪРЖАНИЕТО НА ИСКАНОТО ПРЕДЛОЖЕНИЕ

Предложение за

ДИРЕКТИВА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА

относно регулирането на финансирането на съдебни спорове от трети страни

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взеха предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 114 от него,

като взеха предвид предложението на Европейската комисия,

след предаване на проекта на законодателния акт на националните парламенти,

като взеха предвид становището на Европейския икономически и социален комитет¹,

в съответствие с обикновената законодателна процедура²,

като имат предвид, че:

- (1) Търговското финансиране на съдебни спорове от трети страни е практика, която се развива в посока да се превърне в пазар на услуги по съдебни спорове, без да е налице специална законодателна рамка на равнището на Съюза. Въпреки факта, че спонсорите на съдебни спорове редовно се установяват и извършват дейност в различни държави членки на национално или трансгранично равнище, досега те са били обект на различни национални правила и практики в рамките на единния пазар, като същевременно в тази област съществуват като цяло фрагментирани правила и дори законодателен вакуум в различните държави членки. Различните правила и практики в отделните държави членки вероятно ще представляват пречка за функционирането на вътрешния пазар. Липсата на яснота относно условията, при които могат да осъществяват дейност търговските трети страни - спонсори на съдебни спорове („спонсори на съдебни спорове“), не е съвместима с правилното функциониране на вътрешния пазар, по-специално като се има предвид, че трансграничното финансиране на дела може да бъде възможно само чрез трета страна, като именно тези дела са особено привлекателни за спонсорите на съдебни спорове. Различията в правната рамка, приложима във всяка държава членка, водят до риск от дискриминация при достъпа до правосъдие между ищците в различните държави членки, особено при споровете с трансграничен елемент, както и риск от търсене на най-благоприятната правна система от страна на спонсорите на съдебни спорове, което може да бъде повлияно от благоприятните условия по някои национални правила относно тяхното установяване, приложимото право към споразуменията за финансиране и

¹ ОВ [...]

² ОВ [...]

националните процесуални правила.

- (2) Правото на Съюза се стреми да осигури баланс между достъпа до правосъдие и предвиждането на подходящи предпазни мерки за участниците в производствата, за да се предотврати несправедливо използване на правото им на достъп до правосъдие. Когато спонсорите на съдебни спорове предоставят финансиране за съдебни производства срещу част от присъденото обезщетение, може да възникне риск от несправедливост. Този риск включва възможността спонсорите на съдебни спорове да се възползват от ситуация, в която ищците или онези, които те представляват, включително, когато е приложимо, потребителите, чиито интереси се представляват от компетентни структури, да обслужват собствените цели на спонсорите и да се стигне до максимално увеличаване на възвръщаемостта за спонсорите, което оставя ищците или очакваните бенефициери с по-малък дял от потенциално присъденото обезщетение. Рисковете могат да бъдат особено сериозни, когато онези, които очакват да имат полза от съдебните спорове, са потребители или жертви на нарушения на правата на човека, които биха могли да приветстват участието на спонсор на съдебен спор, който е готов да плати за производството, без да обръщат внимание на това, че интересите им биха могли да бъдат подкопани поради личните интереси на спонсора.
- (3) Създаването на обща рамка на Съюза с минимални стандарти за отговорно финансиране на съдебни спорове от търговски трети страни ще спомогне да се насърчи достъпът до правосъдие и ще гарантира подходяща корпоративна отговорност. В действителност често съществува значителен икономически дисбаланс между дружествата и гражданите, които предявяват искове за обезщетение, а финансирането на съдебни спорове от трети страни може да спомогне за ограничаване на този дисбаланс, при условие че свързаните с него рискове бъдат смекчени и това финансиране функционира в допълнение към други мерки за премахване на бариерите пред достъпа до правосъдие. За тази цел е от решаващо значение да се гарантира нужният баланс между подобряването на достъпа на ищците до правосъдие и подходящи предпазни мерки, за да се избегне злоупотребата с предявяването на съдебни искове. Отговорното финансиране на съдебни спорове от трети страни може да понижи разноските, да ги направи по-предвидими, да опрости ненужните процедури и да предостави ефективни услуги на цени, които са пропорционални на размера на сумите, предмет на спора.
- (4) Тъй като вътрешният пазар улеснява разрастването на трансграничната търговия, споровете имат все по-силно изразен трансграничен характер и дейностите на спонсорите на съдебни спорове имат глобално измерение, има потенциален риск от съществени различия в подходите на държавите членки към предпазните и защитните мерки, необходими по отношение на финансирането на съдебни спорове от търговски трети страни. Доброволните подходи са имали успех до известна степен, но невинаги са били възприемани от по-голямата част от участниците в сектора и при всички случаи незаконодателните мерки не биха били подходящи в светлината на такива съществени рискове, например за уязвимите категории граждани, включително от трети държави.
- (5) Настоящата директива има за цел да се регулира търговското финансиране на съдебни спорове от трети страни — практика, при която трети страни, които не участват пряко в спор, инвестират с цел печалба в съдебни производства,

обикновено срещу процент от договореното обезщетение при споразумение за доброволно уреждане на спора или от присъденото обезщетение. Финансирането на съдебни спорове от трети страни обхваща ситуации, в които търговски участник инвестира с цел печалба и действа за осъществяване на своите стопански интереси; следователно това финансиране не включва предоставяне на средства за спонсориране на съдебни спорове под формата на благотворителност или дарения, при които целта на донора е само да си възстанови направените разходи, или подобни дейности, извършвани в полза на общественото благо. Настоящата директива има за цел също така да бъдат установени предпазни мерки от една страна за гарантиране на ефективен достъп до правосъдие и защита на интересите на страните в спора, а от друга страна за предотвратяване на конфликти на интереси, злоупотреба с предявяването на съдебни искове, както и непропорционално разпределяне на парични обезщетения в полза на спонсорите на съдебни спорове.

- (6) Под термина „спонсор на съдебен спор“ следва да се разбира предприятие, което не е страна в производството, но сключва споразумение за финансиране на съдебен спор от трета страна („споразумение за финансиране от трета страна“) по отношение на това производство. В съответствие с практиката на Съда на Европейския съюз понятието „предприятие“ включва всеки субект, упражняващ стопанска дейност, независимо от неговия правен статут и начина, по който той се финансира, и следователно включва всяко юридическо лице, включително неговото предприятие майка, дъщерни дружества или филиали, като би могло да включва и професионални доставчици на финансиране на съдебни спорове, доставчици на финансови услуги, фирми за управление на вземания или доставчици на други услуги. Концепцията за спонсора на съдебни спорове не включва адвокати, представляващи страна в съдебно производство, или регулирани доставчици на застрахователни услуги за такава страна.
- (7) В съответствие с правните традиции и автономията на държавите членки, всяка държава членка трябва да определи дали и до каква степен предоставянето на финансиране за съдебни спорове следва да бъде разрешено в рамките на нейната собствена правна система. Когато държавите членки изберат да разрешат такова финансиране на съдебни спорове от трети страни, в настоящата директива се предвиждат минимални стандарти за защита на финансираните ищци, така че онези, които биха прибегнали до финансиране на съдебни спорове в Съюза, ще бъдат обхванати от минимално ниво на защита, което е съгласувано в целия Съюз.
- (8) В онези държави членки, където съдебните разноски може да представляват значителна пречка пред достъпа до правосъдие, обаче държавите членки могат да желаят да обмислят въвеждането на законодателство, което да позволява финансиране на съдебни спорове от трети страни, като в този случай следва да установят ясни условия и предпазни мерки, които са в съответствие с настоящата директива. Въпреки че настоящата директива не се прилага само за представителните искове, държавите членки следва да предприемат мерки, чиято цел е да се гарантира, че разноските по делата по представителни искове не възпрепятстват компетентните структури да упражняват ефективно правото си да търсят обезщетение в съответствие с Директива 2020/1828 и по-специално член 20 от нея.

- (9) Когато се разрешава дейност по финансиране на съдебни спорове от трети страни, трябва да съществува система за издаване на разрешения на спонсорите на съдебни спорове и за надзор върху тях от независими административни органи в държавите членки, с цел да се гарантира, че тези спонсори на съдебни спорове отговарят на минималните критерии и стандарти, определени в настоящата директива. Спонсорите на съдебни спорове следва да подлежат на надзор по начин, подобен на този в съществуващата система за пруденциален надзор, приложима за доставчиците на финансови услуги.
- (10) От спонсорите на съдебни спорове, действащи в Съюза, следва да се изисква да извършват своята дейност от Съюза, да имат разрешение в рамките на Съюза и да сключват своите споразумения за финансиране от трета страна в съответствие със законите на държавата членка, в която се води производството или, ако е различна, в държавата членка на ищеца или очакваните бенефициери, за да се гарантира адекватен надзор съгласно правото на Съюза и националното право.
- (11) Надзорните органи в рамките на Съюза, издаващи разрешения за извършване на дейност по финансиране на съдебни спорове от трети страни, следва да бъдат оправомощени да изискват от спонсорите на съдебни спорове да отговарят на минималните критерии, установени от настоящата директива. Тези критерии следва да включват разпоредби, свързани с поверителността, независимостта, управлението, прозрачността, капиталовата адекватност и спазването на доверително задължение към ищите и очакваните бенефициери. Надзорните органи следва да бъдат оправомощени да издават всички необходими разпореждания, както и да имат правомощието да получават от спонсорите на съдебни спорове заявления за разрешение и да вземат решения по такива заявления, да събират необходимата информация, да издават, отказват, спират действието или да отнемат разрешения или да налагат условия, ограничения или санкции на спонсор на съдебни спорове, както и да разследват без неоправдано забавяне жалби на физически или юридически лица с изключение на ответниците срещу спонсор на съдебни спорове, който извършва дейност в рамките на тяхната юрисдикция. Опасенията, изразени от ответник във връзка със спонсора на съдебния спор по време на висящо съдебно производство, следва да бъдат разгледани от съответния съд или административен орган.
- (12) Наред с другите критерии за издаване на разрешение, държавите членки следва да изискват спонсорите на съдебни спорове да докажат, че разполагат с достатъчен капитал, за да изпълняват финансовите си задължения. Липсата на изисквания за капиталова адекватност създава риск спонсорът на съдебни спорове, разполагащ с недостатъчен капитал, да сключи споразумение за финансиране от трета страна и впоследствие да се окаже, че не желае или не е в състояние да покрие разноските по делото, чието провеждане се е съгласил да подкрепи, включително разноските или таксите, които са необходими, за да бъде доведено производството до край, или да покрие разноските на противната страна. Това може да изложи ищите, които разчитат на спонсорите на съдебни спорове, на риск от непредвидени съществени икономически загуби, както и на риск от прекратяване на потенциално успешни производства поради бизнес обстоятелства или решения в сферата на спонсора на съдебния спор.
- (13) Спонсорите на съдебни спорове следва да бъдат обвързани от задължение да

действат почтено, прозрачно, ефективно и в отстояване по най-добрия начин на интересите на ищците и на очакваните бенефициери по исковете. Липсата на изискване интересите на ищците и очакваните бенефициери да бъдат поставени пред собствените интереси на спонсора на съдебни спорове може да породи риск производството да бъде насочено по начин, който в крайна сметка обслужва интересите на спонсора на съдебния спор, а не на ищеца.

- (14) За да се предотврати заобикаляне на изискванията по настоящата директива, споразуменията, сключени със спонсори на съдебни спорове, които нямат необходимото разрешение, следва да нямат правно действие. Тежестта за набавяне на необходимите разрешения следва да се носи от самите спонсори на съдебни спорове и затова ищците и очакваните бенефициери следва да бъдат обезщетени за всяка вреда, причинена от спонсор на съдебни спорове, който не разполага с необходимото разрешение.
- (15) С настоящата директива следва да се регулира дейността на спонсорите на съдебни спорове, но не следва да се засягат други евентуално приложими регулаторни задължения или режими, като например действащите правила, уреждащи предоставянето на финансови услуги, като се зачитат и правните традиции на държавите членки, тяхната автономност и решенията им относно целесъобразността на режима за издаване на разрешения за дейността по финансиране на съдебни спорове в националните им правни системи.
- (16) За да се улесни съгласуваното прилагане на настоящата директива, държавите членки следва да гарантират, че техните надзорни органи я прилагат в тясно сътрудничество с надзорните органи на други държави членки. Координацията между надзорните органи следва да бъде организирана на равнището на Съюза, за да се избегнат различия в надзорните стандарти, което може да застраши правилното функциониране на вътрешния пазар.
- (17) Комисията следва да координира дейностите на надзорните органи и да улесни създаването на подходяща мрежа за сътрудничество за тази цел. Надзорните органи следва да имат възможност да се консултират с Комисията, ако е необходимо, а Комисията следва да има право да издава насоки, препоръки, известия за най-добри практики или консултативни становища за надзорните органи относно прилагането на настоящата директива и във връзка с всяко явно несъответствие по отношение на прилагането ѝ. Надзорните органи следва да споделят с Комисията подробна информация за дейностите си, за да се улесни координацията, както и подробна информация за всички взети решения и всички спонсори на съдебни спорове, на които издават разрешения.
- (18) С цел да се улесни предоставянето на услуги за трансгранично финансиране на съдебни спорове в онези държави членки, в които това е разрешено съгласно националното право, държавите членки следва да могат да си сътрудничат, да споделят информация и най-добри практики и да бъдат задължени да вземат изцяло под внимание решенията на другите държави членки за издаване на разрешения. Държавите членки следва да гарантират, че всички граждани, които биха могли да търсят обезщетение, включително най-уязвимите групи, имат пълен и свободен достъп до изчерпателна и ясна информация и насоки относно съществуващите възможности да получат финансиране на техните искове, като

и относно условията и изискванията, които важат за финансирането на искове. В съответствие с член 56 от Договора за функционирането на Европейския съюз държавите членки следва да признават взаимно вече издадените разрешения и следователно автоматично да предоставят разрешение на спонсори на съдебни спорове, действащи на тяхна територия, на които е било разрешено да извършват дейност в друга държава членка, при условие че първоначалното разрешение продължава да бъде валидно. В случай че надзорен орган в приемаща държава членка узнае за нередности в поведението на спонсор на съдебни спорове, той следва да информира пряко отговорния надзорен орган.

- (19) Държавите членки следва да гарантират, че решенията по отношение на съответните съдебни производства, включително решенията във връзка с доброволно уреждане на спорове, не са неправомерно повлияни или контролирани от спонсора на съдебния спор по начин, който би навредил на интересите на ищците, засегнати от такова поведение на спонсора.
- (20) За да коригира дисбалансът в знанията или в ресурсите между спонсор на съдебен спор и ищец, при оценката на пригодността на споразумението за финансиране от трета страна съдилищата или административните органи следва да вземат предвид нивото на яснота и прозрачност на такива споразумения, както и степента, в която всички рискове и ползи са представени прозрачно на ищците или техните представители и са одобрени съзнателно от тях.
- (21) Споразуменията за финансиране от трети страни следва да бъдат представени на ищците на език, който те разбират, и в тях да се посочва ясно и с подходяща терминология обхватът на възможните резултати, както и всички рискове и съответните ограничения.
- (22) Адекватността на надзора върху спонсорите на съдебни спорове и споразуменията за финансиране от трети страни не може да бъде гарантирана при липса на задължения за спонсорите на съдебни спорове да действат по прозрачен начин при упражняване на дейността си. Това включва прозрачност по отношение на съдилищата или административните органи, ответниците и ищците. Поради това следва да бъдат установени задължения за информиране на съответния съд или административен орган за съществуването на търговско финансиране и самоличността на спонсора, както и за пълно разкриване на споразуменията за финансиране от трети страни пред съдилищата или административните органи по тяхно искане или по искане на ответника до съда и при спазване на подходящи ограничения с цел защита на всяка необходима поверителност. Съдилищата или административните органи следва да бъдат оправомощени да получават достъп до информация за всички дейности по финансиране на съдебни спорове от трети страни, свързани с производството, за което отговарят. Освен това ответниците следва да бъдат информирани от съда или административния орган за съществуването на финансиране на съдебния спор от трета страна и за самоличността на спонсора.
- (23) Съдилищата или административните органи следва да бъдат оправомощени в случаите, когато споразумение за финансиране от трета страна е от значение за делото, с което са сезирани, да преценят дали споразумението за финансиране от трета страна е в съответствие с настоящата директива и да го преразгледат в

съответствие с член 16, ако е необходимо, или по искане на страна в производството, или по инициатива на съда или административния орган, или след обжалване пред тях на административно решение на надзорен орган, което е станало окончателно;

- (24) Спонсорите на съдебни спорове следва да установят вътрешни процедури за добро управление, за да се избегнат конфликти на интереси между спонсора на съдебния спор и ишците. Чрез спазването на изискванията за прозрачност следва да се гарантира, че ишците са информирани напълно за отношенията, които може да има спонсор на съдебния спор с ответници, адвокати, други спонсори на съдебни спорове или друга трета страна, участваща в делото, които могат да породят действителен или предполагаем конфликт.
- (25) Спонсорите на съдебни спорове в никакъв случай не следва да искат несправедливи, непропорционални или необосновани възнаграждения за сметка на ишците. Съдилищата или административните органи следва да бъдат оправомощени да правят преценка на споразуменията за финансиране на съдебни спорове от трети страни, които са от значение за делото, с което са сезирани, като вземат предвид обстоятелствата и факторите, при които е сключено споразумението, за да определят ефективно дали то е справедливо и дали съответства на настоящата директива и на цялото относимо законодателство на Съюза и национално законодателство.
- (26) Когато споразуменията за финансиране от трети страни дават възможност на спонсорите на съдебни спорове да получат дял от присъдено обезщетение или определено възнаграждение приоритетно преди изплащане на присъдените на ишците обезщетения, би могло да се стигне до ситуация, в която присъдената сума да бъде намалена дотолкова, че за ишците да остане съвсем малко или нищо. Поради това споразуменията за финансиране от трети страни следва винаги да гарантират, че присъденото обезщетение се изплаща първо на ищеца, т.е. че правото на ищеца има предимство пред правото на спонсора. На спонсорите на съдебни спорове не следва да се дава право да изискват приоритет на собственото им възнаграждение.
- (27) Тъй като в някои държави членки делът на присъденото обезщетение, следващ се на спонсорите на съдебни спорове, може да намали сумата, получена от ишците, съдилищата или административните органи следва да упражняват надзор върху стойността и процента на този дял, за да предотвратят разпределяне на непропорционален процент от паричните обезщетения за спонсорите на съдебни спорове. Освен при изключителни обстоятелства, когато делът от присъдено обезщетение, поискан от спонсор на съдебен спор, би намалил дела от общия размер на обезщетението (като се включват всички обезщетения за вреди, разноски, такси и други разходи), наличен за ишците и очакваните бенефициери, до 60% или до по-малък процент, такъв дял следва да се счита за несправедлив и невалиден.
- (28) Следва да бъдат въведени допълнителни условия, за да се гарантира, че спонсорите на съдебни спорове не влияят по неправилен начин върху решенията на ишците в хода на производството, тоест по начин, който да облагодетелства самия спонсор на съдебния спор за сметка на ищеца. По-

специално, спонсорите на съдебни спорове не следва да влияят по неправомерен начин върху решенията за начина, по който се водят делата, кои интереси са приоритетни или дали ищците следва да приемат конкретен резултат, обезщетение или споразумение за доброволно уреждане на спора или не.

- (29) Спонсорите на съдебни спорове не следва да разполагат с право да оттеглят финансирането, което са се съгласили да предоставят, освен при ограничени обстоятелства, предвидени в настоящата директива или в националното право, прието съгласно настоящата директива, така че финансирането да не бъде оттегляно на която и да е фаза от съдебното производство в ущърб на ищците или на очакваните бенефициери поради промени в бизнес интересите или стимулите на спонсора на съдебния спор.
- (30) Когато спонсорите на съдебни спорове са подпомогнали или финансирали производства, които не са с успешен резултат, те следва да носят съвместна отговорност с ищците за понасяне на всички разноски на противната страна, които могат да бъдат присъдени от съдилища или административни органи. Съдилищата или административните органи следва да получат адекватни правомощия, за да гарантират ефективността на такова задължение, а в споразуменията за финансиране от трети страни не следва да се изключва отговорността за носене на такива разноски на противната страна.
- (31) Съдилищата или административните органи на държавите членки следва да имат право да определят размера на присъдените разноски на противната страна в съответствие с националното право, включително като разчитат на научни, статистически или технически доказателства, които могат да бъдат от значение, или на експерти, оценители или счетоводители в областта на данъчното облагане, в зависимост от обстоятелствата на производството.
- (32) Настоящата директива зачита основните права и спазва принципите, признати по-специално в Хартата на основните права на Европейския съюз. Ето защо настоящата директива следва да се тълкува и прилага в съответствие с тези права и принципи, включително с онези от тях, свързани с правото на ефективни правни средства за защита и на справедлив съдебен процес, както и правото на защита.
- (33) Тъй като целите на настоящата директива, а именно да се осигури хармонизиране на правилата на държавите членки, приложими за спонсорите на съдебни спорове и тяхната дейност, и по този начин да се създадат условия за достъп до правосъдие, като в същото време се въведат общи минимални стандарти за защита на правата на финансираните ищци и очаквани бенефициери в производства, финансирани изцяло или частично чрез споразумения за финансиране от трети страни, които се прилагат във всички държави членки, в които финансирането на съдебни спорове е разрешено, не могат да бъдат постигнати в достатъчна степен от държавите членки, тъй като спонсорите на съдебни спорове могат да действат в няколко държави членки и да са обект на различни национални правила и практики, но могат да бъдат постигнати по по-добър начин на равнището на Съюза поради мащаба на нововъзникващия пазар на финансиране на съдебни спорове от трети страни, поради необходимостта от избягване на различаващи се правила и практики, които е вероятно да представляват пречка за правилното функциониране на вътрешния пазар, и поради необходимостта да се избягва

търсене на най-благоприятната правна система от страна на спонсорите на съдебни спорове, които се стремят да използват оптимално националните правила. Така Съюзът може да приема мерки в съответствие с принципа на субсидиарност, заложен в член 5 от Договора за Европейския съюз. В съответствие с принципа на пропорционалност, закрепен в същия член, настоящата директива не надхвърля необходимото за постигането на тези цели.

- (34) В съответствие със Съвместната политическа декларация от 28 септември 2011 г. на държавите членки и на Комисията относно обяснителните документи, държавите членки се ангажираха в случаите, когато има основание за това, да придружат уведомлението за своите мерки за транспониране с един или повече документи, които обясняват връзката между компонентите на директивата и съответните части от националните инструменти за транспониране. По отношение на настоящата директива законодателят счита, че предоставянето на тези документи е обосновано.

ПРИЕХА НАСТОЯЩАТА ДИРЕКТИВА:

Глава I

Общи разпоредби

Член 1

Предмет и цел

Настоящата директива установява минимални правила, приложими към търговските спонсори трети страни на съдебни спорове и разрешените им дейности, и предоставя рамка за подкрепа и защита на финансираните ищци и очаквани бенефициери, включително, когато е уместно, лицата, чиито интереси се представляват от компетентни структури, в производства, финансирани изцяло или частично чрез финансиране на съдебни спорове от трета страна. В нея се установяват предпазни мерки за предотвратяване на конфликти на интереси, злоупотреба с предявяването на съдебни иски, както и непропорционално разпределяне на присъдени парични обезщетения за спонсорите на съдебни спорове, като същевременно се гарантира, че финансирането на съдебни спорове от трета страна позволява по подходящ начин на ищите и на очакваните бенефициери да получат достъп до правосъдие и осигурява корпоративна отчетност.

Член 2

Обхват

Настоящата директива се прилага за търговските спонсори трети страни на съдебни спорове (наричани по-долу „спонсори на съдебни спорове“) и за търговските споразумения за финансиране от трети страни (наричани по-долу „споразумения за финансиране от трета страна“), независимо от естеството на свързаните със споровете иски. Тя не засяга съществуващото международно право, правото на Съюза и националното право, което позволява предявяването на иски, по-специално правото в областта на защитата на колективните интереси на потребителите, опазването на околната среда и правото, уреждащо производствата по несъстоятелност или отговорността.

Член 3

Определения

За целите на настоящата директива се прилагат следните определения:

- а) „спонсор на съдебен спор“ означава всяко търговско предприятие, което сключва споразумение за финансиране от трета страна във връзка с производство, въпреки че то не е нито страна в това производство, нито адвокат или друг практикуващ юрист, представляващ страна в това производство, нито доставчик на регулирани застрахователни услуги на страна в това производство, чиято основна цел е да получи възвращаемост от инвестицията, която прави под формата на предоставяне на финансиране във връзка с това производство, или да получи конкурентно предимство на определен пазар;

- б) „ищец“ означава физическо или юридическо лице, което предявява или възнамерява да предяви иск срещу друга страна пред съд или административен орган;
- в) „съд или административен орган“ означава компетентен съд, административен орган, арбитражен или друг орган, на който е възложено да се произнесе по производство съгласно националното законодателство;
- г) „очакван бенефициер“ означава лице, което има право да получи дял от присъдено обезщетение в производство и чиито интереси в производството са представени от финансирания ищец или компетентна структура, предявяващи иска от негово име в рамките на представителните искове;
- д) „производство“ означава национален или трансграничен граждански или търговски съдебен спор, или доброволно арбитражно производство или алтернативен механизъм за доброволно уреждане на спорове, по реда на които се търси обезщетение пред съд или административен орган в Съюза по отношение на спор;
- е) „компетентна структура“ означава организация, която представлява интересите на потребителите и е определена като компетентна структура съгласно Директива (ЕС) 2020/1828;
- ж) „надзорен орган“ означава публичен орган, определен от държава членка да отговаря за издаването, спирането на действието или отнемането на разрешения за спонсорите на съдебни спорове, както и за надзора върху дейността на спонсорите на съдебни спорове;
- з) „споразумение за финансиране от трета страна“ означава споразумение, при което спонсор на съдебен спор дава съгласието си да финансира изцяло или частично разходите по производството срещу получаването на дял от паричното обезщетение, присъдено на ищеца, или срещу възнаграждение за постигнат резултат, чрез които спонсорът на съдебен спор да възстанови разходите си за предоставеното от него финансиране и, когато е приложимо, да си осигури възнаграждение за предоставената от него услуга в зависимост изцяло или частично от резултата от производството. Това определение включва всички споразумения, в които се договаря такова възнаграждение, независимо дали се предлага като независима услуга или се получава чрез покупка или прехвърляне на вземането.

Глава II

Разрешаване на дейността на спонсорите на съдебни спорове в Съюза

Член 4

Система за издаване на разрешения

1. Държавите членки могат да определят в съответствие с националното си право дали могат да се предлагат споразумения за финансиране от трети страни във връзка с производства в рамките на тяхната юрисдикция в полза на ищци или

очаквани бенефициери, пребиваващи на тяхна територия.

2. Когато дейността за финансиране от трета страна е разрешена, държавите членки създават система за издаване на разрешения и за наблюдение на дейността на спонсорите на съдебни спорове на тяхна територия. Тази система включва определяне на независим надзорен орган или служба, натоварени с издаването, спирането на действието или отнемането на разрешения за спонсорите на съдебни спорове, както и с надзора върху тяхната дейност.
3. Системата за издаване на разрешения, предвидена в настоящата директива, се прилага само за дейността, свързана с предлагането на споразумения за финансиране от трета страна от спонсорите на съдебни спорове. Когато спонсорите на съдебни спорове са също така и доставчици на други правни услуги, финансови услуги или услуги за управление на вземания, върху които се упражнява надзор от друг орган в рамките на Съюза, настоящата директива не засяга съществуващата система за надзор и издаване на разрешения във връзка с тези други услуги.

Член 5

Условия за издаване на разрешение

1. Държавите членки гарантират, че надзорните органи издават или поддържат разрешения, независимо дали за национални или трансгранични съдебни спорове или други производства, само за спонсорите на съдебни спорове, които спазват настоящата директива и които отговарят, освен на критерии за пригодност или други критерии, каквито могат да бъдат определени в националното право, най-малко на следните критерии:
 - а) те извършват своята дейност чрез седалище в дадена държава членка и заявяват и поддържат разрешение в същата държава членка;
 - б) те се ангажират да сключват споразумения за финансиране от трета страна съгласно законодателството на държавата членка, в която ще се води производството или, ако е различна, на държавата членка на ищеца или на очакваните бенефициери;
 - в) те докажат в задоволителна степен пред надзорния орган, че разполагат с процедури и управленски структури, за да гарантират трайно спазване на изискванията на настоящата директива и на изискванията за прозрачност и доверителни отношения, предвидени в настоящата директива, както и че са въвели вътрешни процедури за предотвратяване на конфликт на интереси между тях и ответниците в производствата, които се финансират от спонсорите;
 - г) те отговарят на изискванията за капиталова адекватност, установени в член 6; както и
 - д) те докажат в задоволителна степен пред надзорния орган, че разполагат с управлението и процедурите, които са необходими, за да гарантират изпълнението и спазването на доверителното задължение, предвидено в член 7.

2. Държавите членки признават взаимно разрешенията, предоставени на спонсор на съдебни спорове в друга държава членка, и следователно автоматично му разрешават да извършва дейност в съответната държава членка, при условие че първоначалното разрешение продължава да бъде валидно.
3. Системата за издаване на разрешения, установена в член 4, не засяга прилагането на правото на Съюза, с което се урежда предоставянето на финансови услуги, осъществяването на инвестиционна дейност или защитата на потребителите.

Член 6

Капиталова адекватност

1. Държавите членки гарантират, че надзорните органи са оправомощени да проверяват дали спонсорите на съдебни спорове биха могли да разполагат по всяко време с достатъчни финансови ресурси, за да изпълняват задълженията си по своите споразумения за финансиране от трета страна. Надзорните органи гарантират по-специално, че спонсорите на съдебни спорове имат възможност да:
 - а) плащат всички дългове, произтичащи от споразуменията им за финансиране от трета страна, когато станат изискуеми и дължими; както и
 - б) финансират всички фази на производството, по което са се ангажирали, включително първоинстанционното съдебно производство и всяко последващо производство по обжалване.
2. Държавите членки гарантират, че спонсорите на съдебни спорове имат право да докажат, че отговарят на критериите по параграф 1, като предоставят сертификат или удостоверение, че разполагат със застраховка, която покрива изцяло всички разходи, посочени в параграф 1, когато е необходимо.
3. Държавите членки гарантират, че надзорните органи са оправомощени да проверяват дали спонсорите на съдебни спорове могат да поддържат по всяко време минималната ликвидност, необходима за пълно плащане на всички предвидими разноски на противната страна по всички финансирани от тях производства. Държавите членки гарантират, че техните съдилища или административни органи могат да поискат от спонсорите на съдебни спорове да предоставят обезпечение за разноските под формите, предвидени от националното право, ако ищец поиска това въз основа на конкретни обосновани опасения.
4. Държавите членки могат да създадат специален застрахователен фонд за покриване на всички неизплатени разноски на ищите, участващи добросъвестно в съдебен спор, в случай че спонсор на съдебен спор изпадне в несъстоятелност в хода на производството по спора. Когато държава членка създаде такъв фонд, тя гарантира, че фондът се управлява публично и се финансира чрез годишни такси, платими от спонсорите на съдебни спорове, които са получили разрешение.

Член 7

Доверително задължение

1. Държавите членки гарантират, че надзорните органи са оправомощени да проверяват дали спонсорите на съдебни спорове разполагат с управлението и вътрешните процедури, за да гарантират, че сключените от тях споразумения за финансиране от трета страна се основават на доверителни отношения и че те са ангажирани съгласно тези споразумения да действат справедливо, прозрачно и по най-добрия начин в интерес на ищеца.
2. Когато ищецът възнамерява да предяви иск от името на други лица в производството, например когато ищецът е компетентна структура, представляваща потребителите, спонсорът на съдебния спор трябва да има доверително задължение към такива очаквани бенефициери. Спонсорите на съдебни спорове са длъжни да действат по начин, който е в съответствие с тяхното доверително задължение в хода на цялото производство. В случай на конфликт между интересите на спонсора на съдебен спор и тези на ищите или очакваните бенефициери, спонсорът на съдебния спор се ангажира да постави интересите на ищите или очакваните бенефициери над собствените си интереси.

Глава III

Правомощия на надзорните органи и координация между тях

Член 8

Правомощия на надзорните органи

1. В държавите членки, в които е разрешено сключването на споразумения за финансиране от трети страни в съответствие с член 4, държавите членки предвиждат създаването на независим публичен надзорен орган, който да е отговорен за надзора на разрешенията за спонсорите на съдебни спорове, които са се установили в рамките на неговата юрисдикция, и възможност за предлагането на споразумения за финансиране от трета страна на ищите и очакваните бенефициери в рамките на неговата юрисдикция или по отношение на производствата в рамките на неговата юрисдикция.
2. Държавите членки гарантират, че процедурата за разглеждане на жалби от надзорните органи е достъпна за всяко физическо или юридическо лице, което желае да изрази опасения пред тези органи относно спазването от страна на спонсор на съдебен спор на задълженията му съгласно настоящата директива и приложимото национално право.
3. Независимо от процедурата за подаване на жалби, посочена в параграф 2, в случай на висящо съдебно производство, в което участва спонсорът на съдебния спор, опасенията, изразени от ответника в такова производство във връзка със спазването от страна на спонсора на съдебен спор на неговите задължения съгласно настоящата директива и приложимото национално право, се разглеждат от компетентния съд или административен орган в съответствие с член 16, параграф 2.
4. Всеки надзорен орган има по-специално следните правомощия и задължения:

- а) да получава от спонсорите на съдебни спорове заявления за разрешение и всякаква информация, която е необходима за целите на разглеждането на тези заявления, както и да взема своевременно решения по такива заявления;
 - б) да взема решения, с които предоставя или отказва разрешение, заявено от спонсор на съдебен спор, отнема разрешение или налага условия, ограничения или санкции на спонсор на съдебен спор, който е получил разрешение;
 - в) да взема решения относно пригодността и състоянието на спонсорите на съдебни спорове, включително по отношение на техния опит, репутация, вътрешни процедури за избягване и разрешаване на конфликти на интереси или знания;
 - г) да публикува на своя уебсайт всяко решение, взето съгласно буква б), като надлежно се съобразява с търговската поверителност;
 - д) да оценява най-малко всяка година дали получилите разрешение спонсори на съдебни спорове продължават да спазват критериите за разрешение, посочени в член 5, параграф 1, и да гарантира, че действието на такова разрешение се спира или това разрешение се отнема, ако един или повече от тези критерии вече не се изпълняват. Такова спиране на действието или отнемане на разрешението не засяга правата на ищците и бенефициерите по производствата, в които може да участва спонсорът; както и
 - е) съгласно системата, посочена в член 9, да получава и разследва жалби, засягащи поведението на спонсор на съдебен спор и спазването от негова страна на разпоредбите, предвидени в глава IV от настоящата директива, и всички други приложими изисквания съгласно националното право.
5. Държавите членки гарантират, че спонсорите на съдебни спорове са длъжни да уведомят без необосновано забавяне надзорния орган за промени, засягащи спазването от страна на спонсорите на изискванията за капиталова адекватност, установени в член 6, параграфи 1 и 2. Освен това държавите членки гарантират, че спонсорите на съдебни спорове удостоверяват ежегодно, че продължават да спазват изискванията по тези параграфи.
6. Държавите членки гарантират, че надзорните органи наблюдават доверителните отношения между спонсорите на съдебни спорове и ищците и очакваните бенефициери като цяло и могат да издават указания и разпореждания, за да гарантират, че интересите на ищците и на очакваните бенефициери са защитени.

Член 9

Разследвания и жалби

1. Държавите членки гарантират въвеждането на системи за разглеждане на жалби, които позволяват получаването и разследването на жалбите, посочени в член 8, параграф 2.

2. Съгласно системата за разглеждане на жалби, посочена в параграф 1, държавите членки гарантират, че надзорните органи са оправомощени да преценяват без необосновано забавяне дали даден спонсор на съдебен спор спазва задълженията или условията, свързани с неговото разрешение, разпоредбите на настоящата директива и други приложими изисквания съгласно националното право.
3. Държавите членки гарантират, че когато упражняват надзор върху изпълнението от страна на спонсорите на съдебни спорове на задълженията или условията, свързани с издаденото им разрешение, надзорните органи имат правомощия:
 - i) да разследват жалби, получени от физическо или юридическо лице в съответствие с член 8, параграф 2 и при условията на член 8, параграф 3;
 - ii) да разследват сигнали, подадени от друг надзорен орган или от Комисията;
 - iii) да започват разследване служебно,
 - iv) да започват разследвания по препоръка на съд или административен орган, който има опасения, произтичащи от производство пред такъв съд или административен орган, във връзка със спазването от страна на спонсор на съдебен спор на задълженията или условията, свързани с издаденото му разрешение.

Член 10

Координация между надзорните органи

1. Държавите членки гарантират, че техните надзорни органи прилагат настоящата директива в тясно сътрудничество с надзорните органи на другите държави членки.
2. Комисията наблюдава и координира дейностите на надзорните органи при изпълнение на функциите, определени в настоящата директива, и сформира и председателства мрежа от надзорни органи. Комисията приема делегирани актове в съответствие с член 11 за допълване на настоящата директива чрез определяне на условията за сътрудничество в рамките на мрежата от надзорни органи и периодично ги преразглежда в тясно сътрудничество с надзорните органи.
3. Надзорните органи могат да се консултират с Комисията по всеки въпрос, свързан с прилагането на настоящата директива. Комисията може да издава насоки, препоръки, известия за най-добри практики и консултативни становища за надзорните органи относно прилагането на настоящата директива и във връзка с всяко явно несъответствие в това отношение или във връзка с надзора на спонсорите на съдебни спорове. Комисията може също така да създаде център за компетентност, който да предоставя квалифициран експертен опит на съдилищата или административните органи, които търсят съвети за това как да се оценява дейността на спонсорите на съдебни спорове в Съюза.
4. Всеки надзорен орган предоставя на Комисията списък на получените от него разрешения спонсори на съдебни спорове и прави този списък публично

достъпен. Надзорните органи актуализират този списък при промени в него и информират Комисията за това.

5. Всеки надзорен орган съобщава при поискване на Комисията и на други надзорни органи подробна информация за всички решения, взети във връзка с надзора на спонсорите на съдебни спорове, включително подробна информация за решенията, взети съгласно член 8, параграф 4, буква б).
6. Когато даден спонсор на съдебен спор е поискал разрешение от надзорен орган и впоследствие иска разрешение от друг такъв орган, тези надзорни органи координират и си разменят информация, доколкото е целесъобразно, с оглед на вземането на съгласувани решения, като зачитат надлежно различаващите се национални разпоредби.
7. Когато спонсор на съдебен спор е получил разрешение от надзорен орган в дадена държава членка, но желае да предложи споразумение за финансиране от трета страна в полза на ищец или друг очакван бенефициер в друга държава членка или за производство в друга държава членка, той представя доказателство, че му е издадено разрешение от надзорния орган на държавата членка по неговия произход. В случай че надзорен орган в тази друга държава членка узнае за нередности в поведението на спонсора на съдебни спорове, той информира пряко отговорния надзорен орган.

Член 11

Упражняване на делегираните правомощия

1. Правомощието да приема делегирани актове се предоставя на Комисията при спазване на предвидените в настоящия член условия.
2. Правомощието да приема делегирани актове, посочено в член 10, параграф 2, се предоставя на Комисията за срок от пет години, считано от ... [датата на влизане в сила на основния законодателен акт или друга, определена от съзаконодателите дата].

Комисията изготвя доклад относно делегирането на правомощия не по-късно от девет месеца преди изтичането на петгодишния срок. Делегирането на правомощия се продължава мълчаливо за срокове с еднаква продължителност, освен ако Европейският парламент или Съветът не възразят срещу подобно продължаване не по-късно от три месеца преди изтичането на всеки срок.
3. Делегирането на правомощия, посочено в член 10, параграф 2, може да бъде оттеглено по всяко време от Европейския парламент или от Съвета. С решението за оттегляне се прекратява посоченото в него делегирано правомощие. Оттеглянето поражда действие в деня след публикуването на решението в Официален вестник на Европейския съюз или на по-късна, посочена в решението дата. То не засяга действителността на делегираните актове, които вече са в сила.
4. Преди приемането на делегиран акт Комисията се консултира с експерти,

определени от всяка държава членка в съответствие с принципите, залегнали в Междунституционалното споразумение за по-добро законотворчество от 13 април 2016 г.

5. Веднага след като приеме делегиран акт, Комисията го нотифицира едновременно на Европейския парламент и Съвета.
6. Делегиран акт, приет съгласно член 10, параграф 2, влиза в сила единствено ако нито Европейският парламент, нито Съветът не са представили възражения в срок от [два месеца] след нотифицирането на посочения акт на Европейския парламент и на Съвета или ако преди изтичането на този срок и Европейският парламент, и Съветът са уведомили Комисията, че няма да представят възражения. Посоченият срок може да се удължи с [два месеца] по инициатива на Европейския парламент или на Съвета.

Глава IV

Споразумения за финансиране от трети страни и дейност на спонсорите на съдебни спорове

Член 12

Съдържание на споразуменията за финансиране от трети страни

Държавите членки гарантират, че е задължително споразуменията за финансиране от трети страни да бъдат изготвяни в писмена форма на един от официалните езици на държавата членка, в която пребивават ищецът и очакваните бенефициери, да бъдат представени с ясни и лесно разбираеми условия и да включват най-малко следните елементи:

- а. различните разноски и разходи, които ще бъдат покрити от спонсора на съдебния спор;
- б. дела от обезщетението или възнаграждението, които ще бъдат изплатени на спонсора на съдебния спор или на друго трето лице, или други финансови разноски, които ще бъдат поети пряко или непряко от ищите и/или очакваните бенефициери;
- в. позоваване на отговорността на спонсора на съдебния спор по отношение на разноските на противната страна в съответствие с член 18 от настоящата директива;
- г. клауза, в която се посочва, че присъденото обезщетение, от което се приспада възнаграждението на спонсора, ще бъде изплатено в пълен размер първо на ищите, които след това могат да платят договорените суми на спонсорите на съдебни спорове под формата на възнаграждения или комисиони, като задържат най-малко минималните суми, предвидени в настоящата директива;
- д. рисковете, които ищите и/или очакваните бенефициери поемат, включително:
 - і. възможността за нарастване на разноските по съдебния спор и как това влияе върху финансовите интереси на ищите и/или очакваните

бенефициери;

- ii. строго определените обстоятелства, при които споразумението за финансиране на трета страна може да бъде прекратено, и рисковете за ишците и/или очакваните бенефициерите в този случай, както и
 - iii. всеки потенциален риск от задължение за понасяне на разноските на противната страна, включително обстоятелствата, при които застраховката или обезщетенията за такива разноски на противната страна може да не покрият такава такива разходи;
- е. декларация във връзка с липсата на предварителни условия за финансирането по отношение на процесуалните стъпки;
- ж. декларация на спонсора на съдебния спор за липса на конфликт на интереси.

Член 13

Изисквания за прозрачност и избягване на конфликти на интереси

1. Държавите членки изискват спонсорите на съдебни спорове да установят политика и да прилагат вътрешни процедури за избягване и разрешаване на конфликти на интереси. Тази политика и тези вътрешни процедури трябва да са съобразени с естеството, мащаба и сложността на дейността на спонсорите на съдебни спорове, както и да бъдат изложени в писмена форма и публично достъпни на уебсайта на спонсора на съдебни спорове. Те също трябва да бъдат ясно посочени в приложение към всяко споразумение за финансиране от трета страна.
2. Държавите членки изискват спонсорите на съдебни спорове да разкриват на ищеца и очакваните бенефициери в споразумението за финансиране на трета страна цялата информация, за която има основания да се счита, че би могла потенциално да породи конфликт на интереси. Спонсорите на съдебни спорове оповестяват най-малко следната информация:
 - а) подробна информация за съществуващи финансови или други договорености между спонсора на съдебния спор и друго предприятие, свързано с производството, включително договореностите със съответна компетентна структура, доставчик на агрегирани услуги във връзка с вземания, адвокати или друга заинтересована страна;
 - б) подробна информация за съответна връзка между спонсора на съдебния спор и ответник в производството, по-специално относно ситуации, в които те са конкуренти.

Член 14

Невалидни споразумения и клаузи

1. Държавите членки гарантират, че споразуменията за финансиране от трета страна, сключени с физически или юридически лица от спонсори на съдебни спорове, които не притежават разрешение за такава дейност, нямат правно действие.

2. Държавите членки гарантират, че спонсорите на съдебни спорове нямат право да влияят върху решенията на ищците в хода на производството по начин, който облагодетелства самия спонсор на съдебния спор за сметка на ищеца. За тази цел клаузи в споразуменията за финансиране от трета страна, с които на спонсор на съдебен спор се предоставя правомощието да взема решения или да влияе върху решения, свързани с производството, нямат правно действие. Такива клауза или договореност, състояща се, наред с другото, от следното, няма правно действие:
 - а) предоставяне на изрично правомощие на спонсора на съдебен спор да взема решения или да влияе върху решения в хода на производството, например по отношение на конкретни искове, споразумение за доброволно уреждане на спора по делото или управление на разноски, свързани с производството;
 - б) предоставяне на капитал или други ресурси с парична стойност за целите на производство, конкретното използване на които зависи от одобрението от спонсорите трети страни.
3. Държавите членки предвиждат, че споразумения, в които на спонсор на съдебен спор е дадена гаранция, че ще получи минимална възвръщаемост на инвестицията си, преди ищецът или очакваният бенефициер да получи своя дял, нямат правно действие.
4. При отсъствие на изключителни обстоятелства, когато в споразумение за финансиране на съдебен спор се дава право на спонсор на съдебен спор да получи дял от присъденото обезщетение, който би намалил дела, наличен за ищеца и очакваните бенефициери до 60% или до по-малък процент от общия размер на присъденото обезщетение, включително всички обезщетения за вреди, разноски, такси и други разходи, такова споразумение няма правно действие.
5. Държавите членки гарантират, че споразуменията за финансиране от трета страна не съдържат разпоредби, които ограничават отговорността на спонсор на съдебен спор в случай на осъждане за понасяне на разноските на противната страна след неуспешен резултат от производството. Разпоредбите, които имат за цел да ограничат отговорността на спонсора на съдебен спор за разноски, нямат правно действие.
6. Държавите членки гарантират, че условията, уреждащи споразуменията за финансиране от трета страна, не позволяват оттеглянето на това финансиране, освен при предписаните обстоятелства, определени от националното законодателство в съответствие с член 15, параграф 1.
7. Ищците и очакваните бенефициери се обезщетяват за всички загуби, причинени от спонсор на съдебен спор, сключил споразумение за финансиране от трета страна, за което се установи, че е невалидно. Правата на ищците и на очакваните бенефициери по производствата не се засягат.

Член 15

Прекратяване на споразумения за финансиране от трета страна

1. Държавите членки забраняват едностранното прекратяване на споразумение за

финансиране от трета страна от спонсор на съдебен спор без информираното съгласие на ищеца, освен в случаите, когато съд или административен орган е дал разрешение на спонсора на съдебен спор да прекрати споразумението, като е взел под внимание дали интересите на ищеца и очакваните бенефициери ще бъдат адекватно защитени въпреки прекратяването.

2. За да се прекрати споразумение за финансиране от трета страна, трябва да се предостави предизвестие с достатъчен срок, предвиден в националното право.

Глава V

Проверка от съда или административните органи

Член 16

Разкриване на споразумението за финансиране от трета страна

1. Държавите членки гарантират, че от ищите или техните представители се изисква да информират съответния съд или административен орган за съществуването на споразумение за финансиране от трета страна и за самоличността на спонсора на съдебния спор и да предоставят, по искане на съда или административния орган или на ответника, на съответния съд или административен орган пълно и нередактирано копие от такива споразумения за финансиране от трета страна, свързани с производството пред съответния съд или административен орган на най-ранен етап от това производство. Държавите членки гарантират също така, че съдът или административният орган уведомява ответниците за съществуването на споразумение за финансиране от трета страна и за самоличността на спонсора на съдебния спор.
2. Държавите членки гарантират, че съдилищата или административните органи са оправомощени да правят преглед на споразумение за финансиране от трета страна съгласно член 17, при поискване от страна в производството, когато тази страна има основателни съмнения относно съответствието на споразумението за финансиране от трета страна с настоящата директива и с друго приложимо национално право, или по собствена инициатива.

Член 17

Преглед на споразумения за финансиране от трета страна от съдилища или административни органи

Държавите членки определят компетентния съд или административен орган, който да изпълнява различните съдебни и административни задачи, предвидени в настоящата директива. При такова определяне се посочва по-специално, че съдът или административният орган, пред който е заведен иск с частно финансиране, извършва без неоправдано забавяне и по искане на страна в производството или по собствена инициатива контрол върху въздействието на споразуменията за финансиране върху разглежданите от тях дела, като упражнява следните правомощия:

- а) да издава разпореждания или указания, които са задължителни за даден

спонсор на съдебен спор, например от него да се изиска да осигури финансирането, което е уговорено в съответното споразумение за финансиране от трета страна, или да направи промени по отношение на съответното финансиране;

- б) да оцени съответствието на всяко споразумение за финансиране от трета страна с разпоредбите, установени в настоящата директива, по-специално с доверителното задължение към ищците и очакваните бенефициери съгласно член 7, и, ако се установи, че споразумението не отговаря на тези разпоредби, да разпорежда спонсорът на съдебния спор да направи необходимите промени или да обяви дадена клауза за недействителна съгласно член 14;
- в) да оцени съответствието на всяко споразумение за финансиране от трета страна с изискванията за прозрачност съгласно член 13;
- г) да прецени дали споразумение за финансиране от трета страна дава право на спонсор на съдебен спор на несправедлив, непропорционален или необоснован дял от присъдено обезщетение, както е описано в член 14, параграф 4, и да обяви за недействително или да коригира съответно такова споразумение. Държавите членки конкретизират, че при извършване на такава оценка компетентните съдилища или административни органи могат да вземат предвид характеристиките и обстоятелствата на предвиденото или текущото производство, включително, ако е необходимо:
 - i) страните, които участват в делото, както и очакваните бенефициери по производството, и това, за което са разбрали, че е уговорено по отношение на сумата, която спонсорът на съдебния спор ще получи съгласно споразумението за финансиране при успешен резултат;
 - ii) вероятния размер на присъденото обезщетение;
 - iii) стойността на финансовия принос на спонсора на съдебния спор и процента от общите разноски на ищеца, финансирани от спонсора на съдебния спор, както и
 - iv) процентът от присъденото обезщетение, който ищецът и очакваните бенефициери трябва да получат;
- д) да наложи санкция, каквато съдът или административният орган счита за подходяща, за да се гарантира спазването на настоящата директива;
- е) да се консултира или да търси експертна помощ от лица с подходящи знания и независимост, които да подпомогнат изпълнението на правомощията на съда или административния орган за извършването на оценка, както и от подходящо квалифициран експерт или от надзорни органи.

Член 18

Отговорност за разноските на противната страна

1. Когато ищцовата страна не разполага с достатъчно ресурси за покриване на разноските на противната страна, държавите членки гарантират, че съдилищата или административните органи са оправомощени да издават разпореждания за заплащане на разноските от спонсорите на съдебни спорове, независимо дали солидарно с ищите, след неуспешен резултат от производството. В такъв случай съдилищата или административните органи могат да изискат спонсорите на съдебни спорове да заплатят съответните разноски на противната страна, като вземат предвид:
 - а) размера на присъденото обезщетение и дела от него, който спонсорът на съдебен спор би получил, ако искът беше уважен;
 - б) степента, в която разноските, които не са платени от спонсор на съдебен спор, ще бъдат вместо това понесени от ответник, ищец или други очаквани бенефициери;
 - в) поведението на спонсора на съдебен спор по време на производството и по-специално спазването от негова страна на настоящата директива, и обстоятелството дали поведението му се е отразило на общия размер на разноските по производството; както и
 - г) размера на първоначалната инвестиция на спонсора на съдебния спор.

Глава VI

Заключителни разпоредби

Член 19

Санкции

1. Държавите членки установяват правилата относно санкциите, които са приложими при нарушения на националните разпоредби, приети съгласно настоящата директива, и предприемат всички необходими мерки за гарантиране на тяхното изпълнение. Предвидените санкции трябва да бъдат ефективни, пропорционални и възпиращи. Държавите членки [до .../незабавно] уведомяват Комисията за тези правила и мерки и я уведомяват [, незабавно,] за всяко следващо изменение, което ги засяга.
2. Надзорните органи имат право по-специално да налагат пропорционални глоби в размер, изчислен въз основа на оборота на предприятието, да отнемат разрешението временно или за неопределено време, както и да предприемат други подходящи административни санкции.

Член 20

Преразглеждане

1. Не по-късно от [...] години след началната дата на прилагане на настоящата директива] Комисията извършва оценка на настоящата директива и представя основните констатации от нея в доклад до Европейския парламент, Съвета и Европейския икономически и социален комитет. Оценката се извършва в съответствие с насоките на Комисията за по-добро регулиране. В доклада

Комисията по-специално извършва оценка на ефективността на директивата, особено по отношение на нивото на възнагражденията или лихвите, приспаднати от присъдените на ищците, включително на очакваните бенефициери обезщетения, в полза на спонсорите на съдебни спорове, на въздействието на спонсорите на съдебни спорове върху нивото на действията, насочени към доброволно уреждане на споровете, както и на степента, в която финансирането на съдебен спор от трета страна е позволило по-добър достъп до правосъдие.

2. Държавите членки предоставят на Комисията за първи път в срок до [...] години след началната дата на прилагане на настоящата директива и след това ежегодно следната информация, необходима за изготвянето на доклада по параграф 1:
 - а) самоличността, броя и вида на субектите, за които е признато, че са получили разрешение да действат като спонсори на съдебни спорове;
 - б) всички промени в този списък и причините за това;
 - в) броя и вида на производствата, които се финансират изцяло или частично от спонсор на съдебен спор;
 - г) резултатите от тези производства по отношение на сумите, получени от спонсорите на съдебни спорове, в сравнение с присъдените обезщетения на ищците и очакваните бенефициери.

Член 21

Транспониране

1. Държавите членки приемат и публикуват в срок до ... [ден/месец/година] законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими, за да се съобразят с настоящата директива. Те незабавно съобщават на Комисията текста на тези разпоредби.

Те прилагат тези мерки считано от ... [ден/месец/година].

Когато държавите членки приемат тези мерки, в тях се съдържа позоваване на настоящата директива или то се извършва при официалното им публикуване. Условието и редът на това позоваване се определят от държавите членки.

2. Държавите членки съобщават на Комисията текста на мерките от националното право, които приемат в областта, уредена с настоящата директива.

Член 22

Влизане в сила

Настоящата директива влиза в сила на двадесетия ден след публикуването ѝ в *Официален вестник на Европейския съюз*.

Член 23

Адресати

Адресати на настоящата директива са държавите членки.

ИЗЛОЖЕНИЕ НА МОТИВИТЕ

„Изключително разочароващо е, когато след като е спечелил дело, човек си тръгва с почти празни ръце, защото парите се поглъщат от несправедливи възнаграждения във връзка с делото. [...] Дните на някои спонсори на съдебни спорове, които налагат такива прекомерни възнаграждения, трябва да приключат.“ Мартин Пакула, главен прокурор от Австралийската партия на труда през 2017 г., когато обяви преразглеждането на съществуващата правна рамка, която обхваща дейността на спонсорите на съдебни спорове в съдебните производства.

За да се спестят на европейските граждани несправедливите правни последици, с които хиляди австралийци, а и други хора по света, трябваше да се сблъскат през последните години, настоящият законодателен доклад по собствена инициатива има за цел да се регламентира финансирането на съдебни спорове от трети страни (ФССТС), преди тенденцията да набере скорост във всички от нашите държави членки. Този конкретен вид търговска практика може да се разбере най-добре като бизнес модел, при който инвеститор плаща разноските по съдебните спорове от името на ищец или на представител на група ищци срещу договорено възнаграждение в случай, че производство завърши с успешен резултат. Възнаграждението обикновено е процент от присъденото в полза на финансирания ищец обезщетение или от следващото му се обезщетение, договорено със споразумение за доброволно уреждане на спора¹. Самите спонсори на съдебни спорове не са страна в съдебното производство и имат само икономически, а не правен интерес от него.

ФССТС възниква в Австралия, но оттогава насам се е превърнало в глобален сектор на стойност милиарди евро и днес присъства в много юрисдикции, включително в САЩ, Канада, Обединеното кралство, а напоследък и в ЕС. Както беше потвърдено от Службата на ЕП за парламентарни изследвания, ФССТС бележи бърз растеж в ЕС². Спонсорите на съдебни спорове се интересуват главно от дела с висока цена на иска, но инвестират и в арбитражни дела и в производства по несъстоятелност. Обичайната практика е инвестирането в отделни дела, въпреки че през последните години се разпространява бързо така нареченото „портфейлно финансиране“³. Този модел означава, че спонсорът на съдебни спорове финансира пакет искове въз основа на едно и също споразумение за финансиране, за да разпредели инвестиционния риск. Заедно с нарастващия брой на спонсорите на съдебни спорове като цяло и по-специално на разрастването на инвестициите в портфейлно финансиране, се наблюдава и засилено сътрудничество между спонсорите на съдебни спорове с компетентни структури, адвокатски кантори, както и с доставчици на агрегирани услуги във връзка с вземания

¹ Вж. например *Bentham Europe Limited* (14 октомври 2014 г.), Документи за Министерство на сигурността и правосъдието., Нидерландски законопроект за обезщетяване за масови вреди при колективен иск, точка 2.10 на страница 4 (<https://www.internetconsultatie.nl/motiedijksma/reactie/7bf391e6-0b57-44c3-a650-b9797efb4c29>).

² Вж. глава 2.1 от оценката на европейската добавената стойност (стр. 3—10), както и глава 2.1/2.2 от приложеното проучване, стр. 49—54.

³ Проучване на Службата на ЕП за парламентарни изследвания (2021 г.): Отговорно финансиране на съдебни спорове. Актуално състояние на частното финансиране на съдебни спорове в ЕС и на настоящите правила на ЕС, приложими за частното финансиране на съдебни спорове, стр. 28—29.

като платформи за събиране на вземания или за разпределение на присъдени обезщетения, което се съпътства от агресивна реклама.

Привържениците на ФССТС често твърдят, че този начин на финансиране подобрява достъпа до правосъдие и че обезсърчава неправомерните действия. Според тях, с поемането на рисковете и разноските от страна на спонсорите на съдебни спорове правосъдието става финансово по-достъпно за всички. ФССТС би спомогнало също така за преодоляване на различията във финансовите ресурси, като намали възможността на ответника да постигне успех в делото вследствие на икономическо превъзходство. В крайна сметка привържениците на ФССТС твърдят, че то служи като средство за реализиране на иски с ниска цена, които в противен случай не биха били предявени.

Основният аргумент в полза на ФССТС обаче — подобряване на „достъпа до правосъдие“ — не се потвърждава от опита. Вместо това ФССТС е икономическа дейност с цел печалба, при която като странична последица ищецът може да получи справедливост, а може и да не я получи. В своя доклад австралийският парламент отбелязва, че спонсорите на съдебни спорове инвестират основно в съдебни дела по колективни иски от името на инвеститори и акционери⁴. От друга страна, предявените от работници и служители иски или исковете, предявени от потребители във връзка с отговорност за вреди от продукти, редовно се считат за твърде рисковани, без възможност за бързо уреждане на спора или за такива с ниска доходност. Ако спонсорите на съдебни спорове инвестират в такива дела на обикновени граждани, те редовно изискват прекомерна възвръщаемост. В Европа процентът на възвръщаемост за спонсорите на съдебни спорове може да достигне 300% или дори 3000%⁵. Съществуват и различни примери за спонсори на съдебни спорове, които поемат ефективен контрол върху воденето на делото, за да увеличат максимално своята възвръщаемост, или настояват за споразумение за доброволно уреждане на спора, без да се отчита справедливостта по отношение на финансовия резултат за финансираната ищцова страна. В такива случаи изгубилият делото ответник ефективно прехвърля богатство на незасегнат инвеститор, докато ищите, които са претърпели вреди, рискуват да получат малко или нулево обезщетение.

Целта на настоящия доклад е да бъдат разрешени тези проблеми, като се предложи нова регулаторна рамка. С разпоредбите на такава рамка ще бъде защитена целостта на нашата правосъдна система, като се осигури ефективна защита на европейските граждани срещу финансова експлоатация от спонсори на съдебни спорове. За докладчика е от ключово значение да се гарантира, че жертвите, които търпят вреди, получават адекватна компенсация. С настоящия доклад той иска да се създаде набор от

⁴ Вж. Австралийска комисия за законодателна реформа (2019 г.): An Inquiry into Class Action Proceedings and Third-Party Litigation funders (Разследване на производства по колективни иски и спонсори трети страни на съдебни спорове), стр. 34.

⁵Бентам (2014 г.): Документи за Министерството на сигурността и правосъдието. Нидерландски законопроект за обезщетяване за масови вреди при колективен иск, точка 2.15 на страница 5, както и решение по дело 1266/7/7/16 Walter Hugh Merricks CBE c/y MasterCard Incorporated and Others (заявление за колективно производство (CPO Application)) [2017 г.] CAT (Апелативен съд по въпросите на конкуренцията) 16 | 21 юли 2017 г. в раздел 99 и 100 на стр. 37 и 38. В споразумението за финансиране във връзка с делото Walter Hugh Merricks CBE c/y Mastercard се предвижда обща възвръщаемост на инвестициите „по-голяма от i) 135 000 000 £; или ii) 30% от неразпределените приходи над 1 милиард британски лири, плюс 20% от горницата неразпределени приходи над 1 милиард британски лири.

правила за проактивно регулиране на ФССТС, който ще помогне да се избегнат проблемите, с които се сблъскват трети държави и които понастоящем започват да възникват и в ЕС. Докладчикът счита, че в законодателството относно спонсорите на съдебни спорове, което предстои да бъде прието, са необходими следните елементи:

- Система за издаване на разрешения, управлявана от национални надзорни органи
- Изисквания за капиталова адекватност, както и задължение за заплащане на разноските на противната страна
- Доверително отношение спрямо ищците
- Разкриване на споразумението за ФССТС пред съда, ищците и ответника
- Силни предпазни мерки срещу конфликти на интереси
- Таван на възнагражденията, за да се гарантира справедлива и пропорционална възвръщаемост за ищците
- Забрана за упражняване на контрол над производството и за оттегляне на финансирането без ясна обосновка

Вече са положени някои усилия за регламентиране на ФССТС. Като признава проблемите, произтичащи от ФССТС, Австралия въведе неотдавна изискване за спонсорите на съдебни дела да притежават австралийски лиценз за финансови услуги. В Австралия бе проведено и парламентарно проучване на регулирането на ФССТС в производствата по колективни иски, в което някои спонсори на съдебни спорове са посочили, че ще подкрепят по-нататъшно регламентиране с цел подобряване на прозрачността и доверието в системата⁶. В Канада, провинция Онтарио, също предстои да бъде прието законодателство, като законопроекът за реформа на режима на колективната защита на права съдържа разпоредби относно ФССТС.

В своите препоръки относно колективната защита от 2013 г. Комисията предложи няколко разпоредби, за да подчертае необходимостта от регламентиране на ФССТС, например а) забрана за спонсорите на съдебни спорове да начисляват прекомерна лихва по средствата, предоставени за финансиране на иска (препоръка 16, буква в)) и б) забрана за спонсорите на съдебни спорове да основават своето възнаграждение или лихви на присъдената при решаването на спора сума, освен когато споразумението за финансиране се регулира от публичен орган (препоръка 32).

Тази препоръка се отнася само до предпазните мерки по отношение на ФССТС за дела по колективни иски (а не за общото регламентиране на ФССТС, както се изисква). Независимо от това, заслужава да се отбележи, че след като направи преглед на спазването от страна на държавите членки на препоръката през 2018 г.⁷ („Доклад на Комисията за 2018 г.“), Комисията отбеляза следното:

⁶ Австралийска съвместна парламентарна комисия за корпорациите и финансовите услуги, Финансиране на съдебни спорове и регулиране на сектора за колективни иски, 22 декември 2020 г., точка 16.18 на стр. 293.

⁷ Доклад на Комисията до Европейския парламент, Съвета и Европейския икономически и социален комитет относно изпълнението на Препоръката на Комисията от 11 юни 2013 г. за общи принципи на механизмите за колективни иски за преустановяване на нарушения и колективни иски за обезщетение

- „По тази точка [приемането на предпазните мерки по отношение на ФССТС] Препоръката не е изпълнена от нито една държава членка. В нито една от държавите членки не се регламентира финансирането от трети страни, а още по-малко в съответствие с Препоръката.“ (стр. 9)
- Само Словения „представлява изключение от това положение, тъй като (...) частното финансиране от трети страни се регламентира в съответствие с принципите, изложени в Препоръката.“ По-нататък в доклада се посочва, че: „Тази обща липса на изпълнение означава, че нерегулираното и безконтролното финансиране от трети страни може да процъфтява без законови ограничения, което може да създаде потенциални стимули за предявяване на съдебни искове в някои държави членки“.

Директивата на ЕС от 2018 г. относно представителните искове за защита на потребителите също съдържа някои разпоредби относно ФССТС в контекста на съдебни спорове по колективни искове, чиято цел е да се обърне внимание на прозрачността по отношение на източниците на средствата и на конфликтите на интереси, например в съображение 52 и член 10, параграф 2, буква а) („да окаже неправомерно влияние/повлияни неправомерно“) , „не отклонява“) и член 4, параграф 3, буква д) („предотвратяване на влияние“).

В този доклад обаче се аргументира — въз основа на аргументите, посочени по-горе — че тези разпоредби не са достатъчни и във всеки случай се прилагат само за определена подгрупа от спорове.

Актовете с незадължителен характер също се оказаха неефективни⁸. Единственият саморегулиращ кодекс (т.е. акт с незадължителен характер) в Европа е на Асоциацията на спонсорите на съдебни спорове (ALF) в Обединеното кралство. Само 12 от 80 или повече спонсори на съдебни спорове, действащи в Европа, обаче са членове на тази асоциация. Освен това санкциите в кодекса не са ефективни. Ако кодексът бъде например нарушен, то спонсорът може да бъде глобен до 500 GBP (сума, равностойна на приблизително 570 EUR) или да бъде изключен от организацията. След изключването той може да продължи дейността си така, както желае.

Освен това, ако на държавите членки се разреши да регламентират условията поотделно, без координация от ЕС, това ще доведе до разнородни резултати, което ще създаде непоследователни предпазни мерки за гражданите на ЕС на вътрешния пазар. Както се отбелязва в доклада на Комисията за 2018 г. (на страница 10): „(...) винаги ще има възможност предоставящите средства страни, установени в една държава членка, да избегнат строгите национални правила, като се опитат да финансират предявяване на колективни искове в друга държава — членка на ЕС, в която съществуват механизми за колективна защита и финансирането от частна трета страна все още не се регулира.“

в държавите членки, свързани с нарушения на правата, предоставени съгласно правото на Европейския съюз (2013/396/ЕС). Брюксел, 25.1.2018 г., COM(2018) 40 final.

⁸ Вж. глава XX от приложеното проучване — пример от Обединеното кралство (описание): [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2021/662612/EPRS_STU\(2021\)662612_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2021/662612/EPRS_STU(2021)662612_EN.pdf)

В този доклад се настоява за разширяване на съществуващата регулаторна рамка чрез нова директива, с която се установяват минимални предпазни мерки в целия ЕС, като същевременно се зачитат желанията на държавите членки, които изобщо не желаят да разрешават ФССТС, ако то е несъвместимо с националните им системи.

Докладчикът отхвърля виждането на някои разработчици на политики, че ЕС е имунизиран срещу проблеми, свързани с ФССТС. Основният елемент на обсъжданите проблеми е същият, както в Австралия, Канада, САЩ или Европа: участници, търсещи начин за максимално увеличаване на печалбата за сметка на ищците. Единствено силните правни гаранции, съчетани със солидни познания за използването на ФССТС, ще ни предпазят от ситуациите, възникнали в други части на света. Европейският съюз следва да използва този въпрос, за да покаже на своите граждани, че европейските институции не само могат да намерят решения, след като дадена криза вече е нанесла сериозни щети, но и че могат да действат превантивно, на ранен етап, за да спрат по-нататъшната ерозия на нашата правосъдна система и да гарантират адекватно обезщетение и защита на нашите граждани.

ИНФОРМАЦИЯ ОТНОСНО ПРИЕМАНЕТО ВЪВ ВОДЕЩАТА КОМИСИЯ

Дата на приемане	14.7.2022
Резултат от окончателното гласуване	+ : 18 - : 5 0 : 0
Членове, присъствали на окончателното гласуване	Pascal Arimont, Pascal Durand, Angel Dzhambazki, Ibán García Del Blanco, Virginie Joron, Sergey Lagodinsky, Gilles Lebreton, Maria-Manuel Leitão-Marques, Karen Melchior, Franco Roberti, Raffaele Stancanelli, Marie Toussaint, Axel Voss, Marion Walsmann, Lara Wolters, Javier Zarzalejos
Заместници, присъствали на окончателното гласуване	Alessandra Basso, Daniel Buda, Antonius Manders, Emmanuel Maurel, Angelika Niebler, Yana Toom
Заместници (чл. 209, пар. 7), присъствали на окончателното гласуване	Nicola Beer

ПОИМЕННО ОКОНЧАТЕЛНО ГЛАСУВАНЕ ВЪВ ВОДЕЩАТА КОМИСИЯ

18	+
PPE	Pascal Arimont, Daniel Buda, Antonius Manders, Angelika Niebler, Axel Voss, Marion Walsmann, Javier Zarzalejos
RENEW	Nicola Beer, Pascal Durand, Karen Melchior, Yana Toom
S&D	Ibán García Del Blanco, Maria-Manuel Leitão-Marques, Franco Roberti, Lara Wolters
THE LEFT	Emmanuel Maurel
VERTS/ALE	Sergey Lagodinsky, Marie Toussaint

5	-
ECR	Angel Dzhambazki, Raffaele Stancanelli
ID	Alessandra Basso, Virginie Joron, Gilles Lebreton

0	0

Легенда на използваните на знаци:

+ : „за“

- : „против“

0 : „въздържал се“